

Reger munta prevesair

Veterans politics examineschan noss lioms cun l'UE

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Las pressions estras sin noss sistem bancari e l'arroganza da la «famiglia suprema» da Libia han palesà l'isolaziun diplomatica da la Svizra. Per vegnir duidamain respectada sco naziun suverana, na tanschi betg pli da dar albiert a la Crusch cotschna.** La refusa-zion da collavurar al cumbat cunter ils pirats da Somalia vegn strusch a megliar la situaziun. Tut quai è tant pli piter ch'ins ha beneventà solennamain noss pajais avant paucs onns sco commember nov da las Naziuns unidas. I para propi ch'i veglia anc dapli. Tge far? Ins discurre da reponderar noss lioms adina pli stretgs cun l'Uniun europeica (UE) e ses 27 commembers – prest forsà 29 sche la Croazia e l'Islanda vegnan commembras. La Societad svizra da politica estra* ha gist publictà in appel en lez senn, sutscrit da la parsura, l'anteriura cuss. naz. Rosmarie Zapfl-Helbling, da ses anteriur collega Erich Müller e da l'anteriur cuss. fed. Rudolf Friedrich. I suonda la quintessenza da l'appel en versiun rumantscha.

La Svizra vegn adina pli dependenta

Zapfl dat il tun cun ses text da nov linguas. Ella fa endament la situaziun actuala e concluda: «Nus essan ils giugarets da las pussanzas. Ina giada dapli chattainsa mo pauc sustegn. Nus avain pers noss fidaivels amis da pli baud en pajais relevants. Igl è uras da discutir avertamain ils avantatgs e dischavantatgs d'ina commembranza en l'UE. Ussa discut'ins da schlucclar il secret bancari. Quai fiss in motiv da s'avischinar.» Lur examine-schan Friedrich e Müller manidlamain la posiziun svizra en fatscha a l'UE. Il titel da lur appel tuna: «Tgi ch'arriva memia tard vegn chastia da la midada.» Lura

constateschan els: «Nus avain gudagnà pliras votaziuns popularas davart nossas relaziuns cun l'UE. I han confermà la via bilaterala sco quella che nus duain ir. Ma quant enavant ans po'la manar a la finamira? (...). Ella ans porscha avantatgs evidents, ma sias flaivezzas vegnan adina pli cleras. Ins repeta adina puspè ch'ella preserva nossa suveranità en cuntrast cun in'eventuala commembranza en l'UE. Ma quai na constat betg. Da cuntin surpigliainsa normas giuridicas da l'UE senza savair influenzer insaco lur elavuraziun. Quai numn'ins 'suandar a moda autonoma', ma questa designaziun è ina spira illusiuin. Nus ans stuain adattar per mantegnair tuts avantatgs economics da la via bilaterala; decisivs èn lez avantatgs. Vairamain surpigliainsa automaticamain il dretg europeic; quai munta che la Svizra vegn adina pli dependenta. Nus ans glischnain a moda ruschnanta en il statut d'in pajais allia da la confederaziun d'antruras, pia senza vusch consultativa. Na fissi a la lunga pli constructiv da participar a la decisiun aifer l'UE, empè da restar sclav dal mitus d'ina Svizra excepziunala?»

Solidarità manglusa

Ils auturs mussan plinavant co ch'il svilup intern da l'UE restrenscha adina dapli la libertad d'acziun da la Svizra areguard ses giavischs spezial: «La via bilaterala giainsa dapi 2002, cur che l'UE dumbrava 15 commembers. Oz èni 27, damaun probablmain 30 u dapli. Ils patgs bilaterals perencunter èn stabils; ins sto da cuntin als adattar a las midadas (...). Manglusa è plinavant la segirtad giuridica, cunquai che mo las partidas èn cumpetentas en cas da dispita. Cun il dumber dals commembers crescha era la complexità da las tractativas; per l'UE sezza vegni er adina pli grev

d'elavurar ina tenuta cuminaivla che tuts possian approvar. Cuntin ils commembers novs han stuì far sacrificis economics per astgar aderir; ussa n'èni betg pronts da conceder avantatgs ad in concurrent selvadi sche lez na surpiglia nagina obligaziun correspudenta. Perquai na pudainsa betg quintar cun la prontad da l'UE, oramai slargiada, da resguardar vinavant giavischs spezial (...). Star da la vart bulla tant pli la Svizra sco naziun egoistica che sa fetschia quitads mo per ses agen avantatgs e demussia pauca solidarità areguard la schliaziun da problems che reguardan l'entira Europa (...). Ni ils Stadis unids ni la Germania n'avessan tractà in commember da l'UE uschè brutalman sco ch'i han tractà la Svizra.» Tgi che bulla la Svizra sco egoistica vegn uss a sa sentir confermà dal «na» dal cussegl naziunal a la cooperaziun cun l'acziun militar cunter ils pirats da Somalia. La «NZZ» dals 25 da settember (p. 23) commentescha: «La Svizra, schend 'na' al project 'Atalanta', ha laschà passar in'ocasiun da sa profilar sco partenaria solidara sin stgalim internaziunal.»

Reponderar avantatgs e dischavantatgs

Ils auturs tiran endament ch'i na saja betg stà lev da gudagnar las votaziuns popularas davart la via bilaterala, cunter quels «naziunalists» che na veglian savair nagut da l'UE. Quai è ina gronda flaivezza: «Ils onns proxims pudesan manar l'Islanda, la Croazia, la Macedonia e l'Albania en l'UE. Quai na chaschunass [tar nus] betg be debattas parlamentaras novas, mabain puspè votaziuns popularas, almain davart la circulaziun libra da persunas. Quai pudess ir or mal, perquai che la via bilaterala n'è betg garantida cun tschertezza (...).

Ella ans lascha bain trair il flad, e quai è impurtant, ma ina schliaziun definitiva n'è quai segir betg. Vairamain datti per la Svizra mo duas variantas, ubain star suletta, ubain aderir a l'UE. Vasts ravugls èn persvas che star suletta manass la Svizra ad ina marginalità economica fatala. A media u a pli lunga vista vegn mo l'adesiun en dumonda. Questa situaziun pretenda in'analisi globala gia uss. I na gidass tuttina betg da sa limitar a far puspè endament las difficultads evidentas d'in'adesiun; ins sto er enumerar objectivamain ils grevs dischavantatgs da la via solitaria. Ins repeta da cuntin che l'adesiun na chattass nagina maiorità. Quai po constar oz, ma ina voluntad politica correspudenta savess midar quai. La politica è l'art da render pussaivel quai che fa basegn (...). La politica estra svizra ha la tendenza d'interpretar mal u da supprimer svilups novs empè d'agir cun vast orizzont. Quai avainsa gist vesì areguard il secret bancari. Lez problem s'annunziava gia dapi onns ed onns, il squitsch ester crescheva da cuntin, ma uffizialmain declerav'ins ch'i na dettia nagut da negoziar. Finalmain è il squitsch vegni uschè ferm che la posiziun inflexibla è dada ensemen. Igl era gia daventà uschia a la fin dals onns novanta areguard las facultads da persunas sparidas. Nus n'astgain en nagin cas (...) supprimer la dumonda da l'UE fin ch'i vegnia memia tard e che las realitads economicas ans sforzian da midar idea (...). Perquai duainsa far endament al cussegl federal ed al parlament la veglia devisa: 'Gouverner, c'est prévoir' ('Reger munta prevesair'). Uschia Rudolf Friedrich ed Erich Müller.

Adressa: Netzwerk Müllerhaus, 5600 Lenzburg.
Posta electronica: SGA@ueg.ch.
Internet: www.sga-aspe.ch